

Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybė JAV
AKTUALIOS EKONOMINĖS INFORMACIJOS SUVESTINĖ
2025 m. rugpjūčio mėn.

Parodos, konferencijos
Rugpjūčio 10-13 d. Jutos valstijoje vyko 39-oji kasmetinė „ Small Satellite “ mažųjų palydovų konferencija, kuri pritraukė daugiau nei 4000 dalyvių iš 45 šalių. Renginyje dalyvavo Lietuvos įmonės NanoAvionics, Blackswan Space ir Astrolight.
Spalio 7-9 d. vyksianti puslaidininkių pramonės konferencija SEMICON West , 2025 metais iš San Francisko, Kalifornija, persikels į Finiksą, Arizoną, ir nuo šiol bus organizuojama rotacijos principu tarp dviejų miestų. Šis pokytis atspindi sparčiai augančią Finikso puslaidininkių pramonę ir miesto strateginę svarbą kaip technologijų centro pasaulinei elektronikos gamybos ekosistemai. https://www.semiconwest.org/ .
Spalio 13-16 d. Vašingtone vyks didžiausia JAV gynybos paroda AUSA (https://meetings.ausa.org/annual/2025/). 2024 m. parodoje lankėsi gausi Lietuvos gynybos ir dvigubos paskirties įmonių delegacija.

Bendra ekonominė informacija	
BVP. JAV Ekonomikos analizės biuro skaičiavimais, 2025 m. antrąjį ketvirtį (balandžio, gegužės ir birželio mėn.) JAV BVP padidėjo 3,3 proc. BVP augimą atspindi importo sumažėjimą ir vartotojų išlaidų padidėjimą, kuriuos iš dalies kompensavo investicijų ir eksporto sumažėjimas. Pirmąjį ketvirtį JAV BVP sumažėjo 0,5 proc. Pirmojo ketvirčio BVP nuosmukis, pirmasis JAV ekonomikos susitraukimas per trejus metus, daugiausia buvo susijęs su importo, kuris atimamas iš BVP, padidėjimu, nes įmonės stengėsi įsivežti užsienio prekių prieš D. Trumpo paskelbtus tarifus. Antrąjį ketvirtį ši tendencija pasikeitė: importas sumažėjo 29,8 proc., o balandžio–birželio mėn. augimas padidėjo daugiau nei 5 %. Prekybos departamentas pranešė, kad antrąjį ketvirtį vartotojų išlaidos ir privačios investicijos buvo šiek tiek didesnės, nei buvo prognozuota iš pradžių. Vartotojų išlaidos, kurios sudaro apie 70 proc. BVP, augo 1,6 proc. per metus – vangiai, bet geriau nei 0,5 proc. pirmąjį ketvirtį ir 1,4 proc., kuriuos vyriausybė iš pradžių prognozavo antrąjį ketvirtį. Privačios investicijos nuo balandžio iki birželio mėnesio sumažėjo 13,8 %. Tai didžiausias kritimas nuo 2020 m. antrojo ketvirčio, kai koronaviruso pandemija buvo įkarštyje.	Bureau of Economic Analysis Chicago Tribune
Federalinis rezervas vadovas dėl palūkanų normos mažinimo. JAV Federalinio Rezervo vadovas Jerome Powell savo viešojoje kalboje užsiminė apie galimą palūkanų normos mažinimą rugsėjo mėnesį. Ekonominė situacija išlieka sudėtinga – darbo rinka silpsta, tačiau infliacija vis dar viršija 2 % tikslą. Jis pabrėžė, kad sprendimai dėl palūkanų bus priimami tik remiantis ekonominiais duomenimis, o ne politiniu spaudimu, nepaisant prezidento Donaldo Trumpo intensyvių raginimų mažinti palūkanas. Be to, Powell pristatė atnaujintą ilgalaikės politikos strategiją, kurioje, išlaikomas aiškus įsipareigojimas kovoti su infliacija ir siekti maksimalios užimtumo ribos, kartu pabrėžiant, kad politikos sprendimai bus pagrįsti duomenimis, o ne politika.	CNBC
Darbo rinka. JAV Darbo statistikos biuro duomenimis, 2025 m. rugpjūčio mėn. JAV buvo sukurta tik 22 000 naujų darbo vietų (vietoj 76 500 ekonomistų prognozuotų naujų darbo vietų). Perskaičiavus pastarųjų mėnesių duomenis, pirmą kartą per beveik ketverius metus ekonomika prarado darbo vietų – birželio mėn. jų sumažėjo 13 000. Nedarbo lygis rugpjūčio mėn. šiek tiek kilo – nuo 4,2 proc. iki 4,3 proc. (7.4 mln. žmonių).	Bureau of Labor Statistics

JAV užimtumo prognozės. Prognozuojama, kad JAV ekonomika nuo 2024 iki 2034 m. turėtų sukurti 5,2 mln. naujų darbo vietų, bendras užimtumas padidės iki 175,2 mln. ir augs 3,1 proc., o tai yra lėtesnis augimas, nei 13,0 proc., užfiksuoti 2014–2024 m. Didžiausias darbo vietų augimas prognozuojamas sveikatos priežiūros ir socialinės pagalbos sektoriuje, kuris bus sparčiausiai augantis pramonės sektorius (+8,4 proc.). Manoma, kad užimtumo augimą šiame sektoriuje pirmiausia skatins senstanti visuomenė ir vis dažnėjančios lėtinės ligos. Dirbtinio intelekto (AI) sistemų, duomenų apdorojimo, programinės įrangos kūrimo, mokslinių tyrimų paslaugų ir susijusių konsultavimo paslaugų paklausa sukurs darbuotojų poreikį tiek profesinių, mokslinių ir techninių paslaugų sektoriuje (+7,5 proc.), tiek IT sektoriuje (+6,5 proc.). Kasybos, karjerų eksploatavimo ir naftos bei dujų gavybos sektoriaus nuosmukis (-1,6 proc.) iš dalies bus susijęs su našumo didėjimu dėl naujų technologijų, pvz. robotikos ir dronų diegimo. Prognozuojama, kad mažmeninės prekybos sektorius (-1,2 proc.) praras daugiausiai darbo vietų iš visų sektorių dėl automatizavimo, konsolidacijos ir elektroninės prekybos. Tačiau tikimasi, kad didėjantis internetinių pirkimų skaičius prisidės prie užimtumo augimo transporto ir sandėliavimo sektoriuose (+3,0 proc.) dėl didėjančio siuntinių ir pristatymų skaičiaus. Per ateinančią dešimtmetį tikimasi padidėsiančios elektros energijos paklausos, todėl keturios sparčiausiai augančios pramonės šakos yra susijusios su energijos gamyba – saulės, vėjo, geoterminei ir kita elektros energijos gamyba, įskaitant potvynių energiją, kartu sukurs 41 600 naujų darbo vietų. Penkta sparčiausiai auganti pramonės šaka, kitos elektros įrangos ir komponentų gamyba, įskaitant baterijų, naudojamų energijos kaupimui ir EV, gamybą, sukurs 48 400 naujų darbo vietų. Iš 10 sparčiausiai augančių pramonės šakų paslaugų pagyvenusiems žmonėms ir neįgaliesiems sektorius (+21,0 proc.) sukurs daugiausiai – 528 500 naujų darbo vietų.	Bureau of Labor Statistics
Ekonominė politika. Prezidentas D. Trumpas pradėjo reikšmingą JAV ekonominės politikos pokytį, kuomet Administracija perėmė 9,9 proc. akcijų paketą JAV kompanijoje „Intel“. Šis žingsnis, vertinamas maždaug 8,9 mlrd. dolerių, buvo įgyvendintas konvertuojant 2022 m. priimto Chips and Science Act valstybės dotacijas į nuosavybės teises. Nors Vyriausybei priklauso tik nedidelė akcijų dalis, jai suteikiamos išskirtinai didelės galios sprendimų priėmimo procese (taip vadinamoji „golden share“). Prekybos sekretorius H. Lutnickas yra išreiškęs susidomėjimą įgyti akcijų paketą ir kitose gynybos ir technologijų įmonėse, tokiose kaip „Lockheed Martin“, „Boeing“, „Palantir Technologies“, „Micron Technology“ ir „TSMC“, kurios taip pat gavo Chips and Science Act finansavimą. Investuotojai ir verslo lyderiai reiškia susirūpinimą dėl didesnės vyriausybės kontrolės privačiame sektoriuje ir galimų rinkos trikdžių. Kritikai teigia, kad tokie sprendimai gali pakenkti įmonių autonomijai ir nustatyti precedentą politizuotam verslo valdymui.	Reuters Reuters
Muitai. Rugpjūčio 21 d. JAV ir ES paskelbė bendrą pareiškimą dėl prekybos ir muitų, kuris numato gaires būsimam susitarimui. Tačiau jau dabar ES įsipareigoja panaikinti muitus JAV pramonės prekėms ir suteikti pirmenybinę prieigą žemės ūkio bei jūros gėrybių produktams, įskaitant omarus, riešutus, pieno produktus, vaisius, daržoves ir kiaulieną. JAV įsipareigoja ES prekėms taikyti didesnę iš dviejų muitų – arba daugiašalį didžiausio palankumo (MFN) muitą, arba bendrą 15 % muitą (sudarytą iš MFN ir papildomo muto), priklausomai nuo to, kuris yra aukštesnis. Nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. tam tikriems ES produktams (pvz., kamštinėms medžiagoms, orlaiviams ir jų dalims, generiniams vaistams ir jų dalims) bus taikomas tik MFN multas. JAV planuoja riboti 232 skyriaus (nacionalinio saugumo pagrindu taikomų) muitų taikymą, kad bendras multas neviršytų 15 %. Abi šalys sieks supaprastinti netaarifines kliūtis, harmonizuoti standartus, stiprinti energetinį bendradarbiavimą (ES ketina įsigyti JAV SGD ir AI lustų), plėtoti gynybos pramonės partnerystę bei skatinti tarpusavio investicijas (ES planuoja investuoti 600 mlrd. JAV dolerių). Kad ES automobiliams būtų taikomas 15 proc. multas, pagal pareiškimą, ES pusė turi pateikti pasiūlymą dėl kitų muitų JAV pusei. ES savo siūlymą jau suformulavo, kuriam laukiamas Europos Parlamento pritarimas.	BBC White House

JAV prezidentas D. Trump socialiniame tinkle TruthSocial pasidalino apie planuojamus muitus baldams, kuriuos įvesti planuotų iš karto kai per 50 dienų bus baigtas tyrimas dėl prekybos baldų pramonėje. Prezidentas paminėjo, kad tikisi grąžinti baldų pramonę į Pietų Karolinos, Šiaurės Karolinos ir Mičigano valstijas. Analitikai svarsto, kad baldų gamybą grąžinti į JAV bus sunku ir vien muitų gali nepakakti. Paskelbta statistika, kad JAV 2025 m. metais (iki liepos 25 d.) dėl muitų jau surinko išpūdingą sumą – 136 mlrd. JAV dolerių. Vien tik liepos mėnesį surinkta 28 mlrd. Visa prognozuojama suma 2025 fiskaliniiais metais - apie \$200 mlrd. D. Trump administracija turės bendradarbiauti su Kongresu, kuriam pagal Konstituciją yra numatyta biudžeto skirstymo teisė, dėl surinktų pajamų panaudojimo ir paskirstymo.	
Vartotojų pasitikėjimo indeksas. Rugpjūtį amerikiečių požiūris į JAV ekonomiką šiek tiek suprastėjo, nes nerimas dėl silpnėjančios darbo rinkos auga jau aštuntą mėnesį iš eilės. Vartotojų pasitikėjimo indeksas rugpjūtį sumažėjo 1,3 punkto iki 97,4, palyginti su 98,7 liepą, tačiau išliko tame pačiame siaurame diapazone kaip ir pastaruosius tris mėnesius. Amerikiečių trumpalaikių lūkesčių dėl pajamų, verslo sąlygų ir darbo rinkos rodiklis sumažėjo 1,2 punkto iki 74,8, tačiau vis dar yra gerokai mažesnis nei 80, rodiklis, galintis signalizuoti apie artėjančią recesiją. Nors nedarbas ir atleidimai iš darbo išlieka istoriškai žemi, šiais metais pastebimas darbo rinkos pablogėjimas ir daugėja įrodymų, kad žmonėms sunku rasti darbą.	Chicago Tribune

Technologijos, inovacijos, mokslas	
Puslaidininkų technologijos. JAV Prekybos departamentas nusprendė taikyti apribojimus Pietų Korėjos lustų gamintojams „Samsung“ ir „SK Hynix“ įsigytą amerikietišką įrangą naudoti savo gamykloms Kinijoje, taip apribodama jų veiklą šioje šalyje ir siekdama atimti iš Pekino galimybę naudotis tam tikromis puslaidininkų technologijomis. Šios kompanijos dominuoja pasaulinėje atminties lustų, kurie yra dirbtinio intelekto pagrindas, rinkoje ir yra svarbūs sistemoms, kurias kuria „OpenAI“ JAV ir „ByteDance“ ar „DeepSeek“ Kinijoje. Draudimas įsigalios po 120 dienų, o kompanijos turės kiekvieną kartą prašyti leidimo, norėdamos siųsti įrangą į Kiniją.	NYT
Dirbtinis intelektas. Kalifornijos gubernatorius Gavin Newsom paskelbė, kad valstija pasirašė susitarimus su keturiomis didžiausiomis technologijų įmonėmis generatyvinio dirbtinio intelekto (GenAI) sektoriuje – „Google“, „Adobe“, „IBM“ ir „Microsoft“ – dėl bendradarbiavimo ir darbo jėgos rengimo bei pagalbos įgyjant dirbtinio intelekto įgūdžius, įskaitant 9–12 klasių mokinių, bendruomenės koledžų ir Kalifornijos valstijos universitetų studentų rengimą. „Meta“ pranešė, kad įsteigs „Mobilizing Economic Transformation Across (Meta) California“ (Ekonominės transformacijos mobilizavimas visoje Kalifornijoje) komitetą, kuris remis valstijos lygio kandidatus, pasisakančius už švelnesnę technologijų, ypač dirbtinio intelekto, reguliavimą.	Kalifornijos gubernatorius Reuters
Elonui Muskui priklausančios įmonės pateikė naują ieškinį prieš „OpenAI“ ir „Apple“, kaltindamos abi įmones antikonkurenciniu elgesiu dirbtinio intelekto pramonėje. Technologijų gigantų konfliktas vis stiprėja, nes „Apple“ ir „OpenAI“ praėjusiais metais paskelbė apie partnerystę, kuri leistų „Apple“ klientams prisijungti prie „OpenAI“ pokalbių boto „ChatGPT“, „iPhone“ telefonuose. E. Musko socialinės žiniasklaidos įmonė „X“ ir dirbtinio intelekto įmonė „X.AI LLC“ teigia, kad šis sandoris apribojo jų gebėjimą konkuruoti ir uždarė rinkas, kaltina „Apple“ ir „OpenAI“ monopolija.	Reuters

Verslo aplinka. Ikoninio prekės ženklo kompanija „Playboy Enterprises“ paskelbė, kad palieka „verslui nepalankią“ Kaliforniją ir perkels savo būstinę iš Los Andželo į Miami Beach (Floridą), „vieną iš dinamiškiausių, kultūriškai reikšmingiausių ir verslui palankiausių miestų šalyje“. Per pastarąjį dešimtmetį net kelios žinomos bendrovės perkėlė savo būstines iš Kalifornijos, dažniausiai motyvuodamos dideliais mokesčiais, sudėtinga reguliacine aplinka. Pvz., „Tesla“ ir „Oracle“ pasirinko Ostiną (TX), „Hewlett Packard Enterprise“ persikėlė į Hiustoną (TX).	Fox Business
Augimas. „Inc. Magazine“ paskelbė 5000 sparčiausiai augančių privačių įmonių JAV sąrašą, kurio pirmoje vietoje – dirbtinio intelekto kompanija AKOOL, augusi 37,364 proc. arba 373 kartus. Sąraše esančių įmonių augimo mediana – 169 proc. Įmonės, patekusios į 2025 m. „Inc. 5000“ sąrašą, yra reitinguojamos pagal pajamų augimo procentą nuo 2021 iki 2024 m. Vertinamos įmonės, įkurtos ir pradėjusios generuoti pajamas iki 2021 m. kovo 31 d.	Inc. Magazine
Universitetai. D. Trumpo administracija ėmėsi agresyviai pertvarkyti federalinio finansavimo srautus JAV universitetams, teigdamas, kad šios institucijos tapo politiškai šališkos, blogai valdomos arba pernelyg susijusios su užsienio vyriausybėmis. Jo administracija įšaldė arba sumažino milijardus dolerių mokslinių tyrimų grantams – kartais remdamasi argumentais apie neramumus universitetų miesteliuose, įvairovės programas ar tariamus ryšius su Kinija. Universitetai atsakė ieškiniais, teigdami, kad šie veiksmai yra nekonstitucinė bausmė už žodžio laisvę ir pažeidžia nusistovėjusias finansavimo taisykles. Kol kas teismai dažnai stoja jų pusėn: neseniai D. Trumpo administracija buvo įpareigota atnaujinti įšaldytą federalinį finansavimą Harvardo universitetui, Kalifornijos universitetui Los Andžele (UCLA). Dėl federalinio mokslinių tyrimų finansavimo sumažinimo padidino Čikagos universiteto finansines problemas.	CalMatters AP News Chicago Tribune
Milijonieriai. Nevyriausybinės organizacijos „Citizens Budget Commission“ paskelbtoje ataskaitoje teigiama, kad nors Niujorko valstijoje nuo 2010 iki 2022 m. milijonierių skaičius beveik padvigubėjo, bet ji iš antros vietos (po Kalifornijos) nukrito į ketvirtą – jį aplenkė Floridos ir Teksaso valstijos, kuriose milijonierių skaičius išaugo daugiau nei tris kartus. Nors milijonieriai Niujorko valstijoje sudaro tik 1 proc. visų gyventojų, jie sumoka 44 proc. visų valstijos gyventojų pajamų mokesčių. Milijonieriams dėl mokesčių, klimato ir gyvenimo kokybės renkantis kitas valstijas, Niujorkas nebegauna planuotų pajamų, kurias galėtų panaudoti miesto ir valstijos reikmėms.	NYT

Energetika, transportas, klimatas	
Naftos atsargos. JAV energetikos informacijos administracijos duomenimis, JAV naftos atsargos dėl padidėjusio eksporto bei sumažėjusių vidaus gamybos ir importo apimčių pastaruosiu metu sparčiai mažėja. Šiuo metu saugomos atsargos 9 proc. mažesnės, palyginus su 5 metų vidurkiu. Nepaisant iki 95,5 proc. padidėjusio naftos perdirbimo įmonių užimtumo, benzino atsargos taip pat sumažėjo labiau, nei tikėtasi.	WSJ
Atsinaujinanti energetika. JAV administracija sugriežtino federalinių leidimų atsinaujinančiai energijai išdavimo procesą. Tai susiję su „One Big Beautiful Bill Act“ įstatymo, kuriuo iki 2027 metų pabaigos turi būti nutrauktos investicijų ir gamybos mokesčių lengvatos vėjo ir saulės energijai, įgyvendinimu. Argumentai - saulės baterijos ir vėjo jėgainės užima didelį dirbamos žemės plotą, o anglies jėgainių atsisakymas ir dėl duomenų centrų steigimo padidėjęs poreikis pakelia elektros energijos kainas. Žemės ūkio	CNBC

departamentas jau nutraukė paramą saulės energijos projektams žemės ūkio paskirties žemėje, o plieno ir vario muitai dar padidino saulės ir vėjo energijos projektų įgyvendinimo išlaidas.	
Nekilnojamas turtas. Niujorko biurų nuomos ir rinka po pandemijos atsigauja greičiau nei bet kur JAV. Miesto technologijų ir teisės įmonės, įskaitant daugelį mažų ir vidutinių įmonių, pasirašo naujas nuomos sutartis, o nuomos apimtys Manheteno biurų rinkoje pasiekė priešpandeminį lygį. Biurų rinkos atsigavimą sąlygoja ir kompanijų siekis, kad kuo daugiau jų darbuotojų dirbtų ofisuose, o ne nuotoliu. Griežčiausius reikalavimus grįžti į biurą taiko bankai ir finansų kompanijos. „JPMorgan“ ir „Goldman Sachs“ yra vienos iš nedaugelio įmonių, kurios įpareigojo savo darbuotojus grįžti į biurą penkias dienas per savaitę.	WSJ

Maisto pramonė, žemės ūkis	
Žemės ūkio indėlis į BVP augimą. Paskelbti naujausi JAV BVP augimo 2025 m. I ketv. duomenys atskleidžia , kad didžiausias BVP nuosmukis fiksuotas tose valstijose, kuriose žemės ūkio, miškininkystės ir žuvininkystės dalis ekonomikoje yra didžiausia. Naujausia žemės ūkio sektoriuje atlikta apklausa taip pat parodė , kad šio sektoriaus lūkesčiai dėl ekonominių perspektyvų toliau smuko ir yra blogiausi per pastaruosius 12 mėn. Blogiausiai savo perspektyvas vertina pasėlių augintojai, nerimaujantys dėl mažėjančių produkcijos supirkimo kainų ir brangių trąšų. Tuo metu galvijų augintojų optimizmą skatina rekordiškai aukštos jautienos kainos, kurias lėmė mažiausias nuo 1951 m. auginamų galvijų skaičius.	Visual Capitalist Purdue University
Galiojimo terminai. Kongrese pateiktas įstatymo projektas, kuriuo siekiama suvienodinti maisto produktų galiojimo termino ženklinimą. Ant maisto produktų pateikiama datos informacija amerikiečiams sukelia daug painiavos, kai reikia iššifruoti, ką reiškia šie terminai, ypač kai jų yra tiek daug variantų – „parduoti iki“, „geriausias iki“, „suvartoti iki“ ir pan. Įstatymo projekte išskiriamos dvi datos: „išmetimo data“ – kai maisto nebereikėtų vartoti ir „kokybės data“ – kai maisto kokybė gali pradėti blogėti, bet jį vis dar saugu valgyti. Nors kai kurios valstijos turi savo ženklinimo reikalavimus, siekiama įtvirtinti federalinį standartą.	Feedstuffs
Mityba. Naujausioje Ligų kontrolės centro (CDC) ataskaitoje patvirtinama, kad itin perdirbti maisto produktai ir pusgaminiai sudaro daugiau nei pusę vidutinės amerikiečių mitybos raciono. Laikotarpiu nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2023 m. rugpjūčio mėn. šis procentas buvo didesnis tarp vaikų ir paauglių (61,9 proc.), palyginti su suaugusiaisiais (53 proc.), o pagrindiniai šaltiniai buvo mėsainiai, saldūs kepiniai, pikantiški užkandžiai, pica ir saldinti gėrimai.	CDC
Ūkiai JAV. USDA paskelbti tyrimo duomenys atskleidžia, jog 95 proc. Žemės ūkio operacijų atliekama šeimų ūkiuose, kurių pajamos per metus siekia iki 350 tūkst. dolerių. Šie ūkiai valdo 39 proc. dirbamos žemės ir pagamina 14 proc. visos žemės ūkio produkcijos. Tuo metu stambūs ūkiai (virš 1 mln. dolerių pajamų per metus) sudaro vos 4 proc. visų ūkių, tačiau pagamina 51 proc. visos produkcijos. Duomenys taip pat rodo, kad nuo 2017 m. smulkių ūkių skaičius sumažėjo 8 proc. (beveik 159 000 ūkių), o labai didelių ūkių skaičius padidėjo atitinkamai 65 proc.	Department of Agriculture

Parengė: Lietuvos ambasada JAV, Lietuvos generaliniai konsulatai Niujorke, Čikagoje, Los Andžele.